

Ἡ εὐημερία ἢ τοῦναντίον ἢ κακοδαιμονία γενεᾶς τινὸς ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς προσηρθείσης γενεᾶς.

Γεώργ. Καρρυμάζης

Τὸ ἐν Ἀθήναις πανεπιστήμιον ἐπλάσθη πρὸ ἐτῶν πενήκοντα κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τῶν ἀρίστων πανεπιστημίων τῆς Γερμανίας. Πολλοὶ δὲ προσθεύουσιν ὅτι δὲν ἠύδοκίμησεν, ὅσον προσεδόξατο, διότι δὲν ἐτηρήθη ἀπαράβατος ὁ πρῶτος ἐκεῖνος ὀργανισμὸς.

Καὶ ὁμῶς ὅτε πάλαι ποτὲ εἶχον ἰδρυθῆ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ τὰ τοιαῦτα ἀνώτατα ἐκπαιδευτήρια, τοσοῦτον συγκεχυμένη καὶ ἀσπρῆς ἦτο ἡ ἔννοια τῆς εἰδικῆς αὐτῶν λειτουργίας, ὥστε αὐδῶλως, οὐδαμῶς διεκρίνοντο ἔνθεν μὲν ἀπὸ τῶν ἀκαδημιῶν, ἔνθεν δὲ ἀπὸ τῶν γυμνασίων. Ἡ σύγχυσις αὕτη συνέβαιεν οὐ μόνον ἐν τῇ 13 καὶ ἐν τῇ 14 ἑκατονταετηρίδι, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ 16. Ὁ Κανονισμὸς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βιττεμβέργης, ὁ γενόμενος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ τῷ 1502, διελάμβανεν *ut studium generale sive universitatem aut gymnasium institueremus*. Ὡσαύτως ἐν τῷ Κανονισμῷ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ἀλλης ἀναγινώσκομεν *tale sublimius gymnasium sive academiam*. Τοιαῦτα δὲ καὶ ἄλλα παραπλήσια ἐν τοῖς Κανονισμοῖς τῶν τότε πανεπιστημίων φερόμενα, δὲν παρεκώλυσαν τὰ ἰδρύματα ἐκεῖνα νὰ παραγάγωσιν ἐκ πρώτης σχεδὸν ἀφετηρίας καρποὺς ἀγλαοὺς. Ἰδίως πασίγνωστον εἶναι ὅτι τὸ ἐν Βιττεμβέργῃ πανεπιστήμιον, πολὺ πρὶν συμπληρωθῆ ἡ πρώτη πενήκονταετηρίς, ἐγένετο ἐστία φαεινῆ τῆς μεγάλης ἐκεῖνης Μεταρρυθμίσεως, ἥτις ἀνεμόρφωσε τὴν ὄψιν τῆς Εὐρώπης.

Ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ῥιζικὴ μὲν διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν πανεπιστημιακῶν ὀργανισμῶν τῆς Γερμανίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, μεγάλοι δὲ οὐδὲν ἥττον ἐπιστήμονες καὶ φιλόλογοι ἀναδείκνυνται εἰς ἑκάστην τῶν χωρῶν τούτων.

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων ἐπιτεταί, ἂν μὴ ἀπατώμαι, ὅτι δὲν εἶναι οἱ ὀργανισμοὶ οἱ ποιοῦντες καρποφόρα τὰ πανεπιστήμια ὅπως καὶ πολλὰ ἰδρύματα τοῦ κόσμου τούτου ἴσως δὲ κάμμία πονηρὰ γλώσσα προσθήσῃ ὅτι τοῦτο τοσοῦτον ἐπιτεταί, ὥστε δὲν ἔγραψα ἄλλο εἰμὴ κοινὸν τινα τόπον.

Παναγιώτης

Ἐκαστος μενέτω ἐφ' ᾧ τέτακται, οὕτω κοινωρία προκόπτει· πολυπραγμοσύνη ἀσθένειαν φέρει.

Διόσκουρος

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΝ ὅλην εὐδοκίμου διδασκαλίας συνεπλήρωσε κατ' αὐτάς, ὡς εἶναι γνωστὸν, ὁ διάσημος τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου καθηγητῆς καὶ φίλος ἡμῶν Κ. Ἰωάννης Σούτσος, ἐφ' ᾧ δικαίως τό τε πανεπιστήμιον καὶ ἡ πολιτεία ἐξαιρέτους ἀπένευμον αὐτῷ τιμὰς καὶ ἀπανταχόθεν πολλὰ ἐστάλησαν αὐτῷ συγχαρητήρια γράμματα.

Πεντηκονταετιαν ὡσαύτως ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ διήνυσεν αἰσίως κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον, ἐφ' ᾧ ἀνάλογοι τῷ χαρμοσύνῳ τούτῳ συμβεβηκότι ἐθεσπίσθησαν ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις ὅσον οὕτω τελεσθησόμεναι.

Ἄλλ' αἱ δύο αὗται πενήκονταετηρίδες, καίπερ κοινὴν ἔχουσαι τὴν ἀρχὴν, διαφέρουσιν οὐκ ὀλίγον ἀλλήλων· διότι πενήκοντα μὲν ἔτη ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἀποτελοῦσι πλέον ἢ τὰ δύο τρίτα τοῦ ὅλου εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τῆς φύσεως ὀρισμένου χρόνου καὶ ὀλίγοι εὐτυχοῦσι νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς ἄκρας ταύτης ἡλικίας, τηροῦντες ἀπάσας αὐτῶν τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις σφᾶς καὶ ἀκμίας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐκτελῶσιν ἕως τέλους ἀνελλιπῶς τὸ βαρὺ τοῦ καθηγητοῦ ἔργον. Εἰς δὲ τῶν πανεπιστημίων τὸν βίον οὐδὲν τέτακται ὄριον, ὅθεν μία πενήκονταετία μικρὸν εἶναι μόνον ἢ ἐλάχιστον τοῦ βίου αὐτῶν μέρος, διὸ καὶ συνήθως ἡ ἡλικία αὐτῶν μετρεῖται οὐχί, ὡς ἡ τῶν ἀνθρώπων, κατ' ἔτη ἀλλὰ καθ' ἑκατονταετηρίδας.

Ὅπως δὲ παρ' οὐδενὸς ἀνθρώπου ζητοῦνται, ὅσον εὐφυῆς καὶ ἂν ἦναι, μεγάλα καὶ ἔκτακτα ἔργα πρὶν ἢ φθάσῃ τὴν τελείαν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν, οὕτω καὶ παρὰ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου, καίπερ ὁμολογουμένως οὐκ ὀλίγα μέχρι τοῦδε διαπραξάντος καὶ εὐτυχῶς ὑπερπηδήσαντος ἀπάσας τὰς τῆς πρώτης ἀρχῆς μεγάλας δυσχερείας, δὲν εἶναι εὐλογον νὰ ζητήσωμεν ἀκόμη πάντα ὅσα παρ' αὐτοῦ προσδοκῶμεν καὶ ὅσα ἀδιστακτῶς φρονοῦμεν ὅτι θέλει ἐπιτελέσει ἐν προσεχεῖ μέλλοντι πρὸς δόξαν τῆς ἀγαπητῆς ἡμῶν πατρίδος καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος.

Γ. Α. Μασμαῆς